

Verksamhetsplan 2026–2028

för Regionala utvecklingsnämnden

Innehållsförteckning

1 Inledning	2
1.1 Grunduppdraget.....	2
1.2 Ägarstyrning och samverkan med andra organisationer	3
1.3 Inriktning för planperioden	4
2 Målområden.....	6
2.1 Målområde 1: Ett attraktivt Västernorrland med hållbar utveckling	6
2.1.1 Mål: Region Västernorrland agerar som en sammanhållande kraft för en hållbar samhällsutveckling	6
2.1.2 Mål: Vi främjar förutsättningarna för god och jämlik folkhälsa i Västernorrland.....	11
2.2 Målområde 2: RVN utvecklar arbetet för en god, jämlik och nära vård	12
2.3 Målområde 3: Vi skapar mervärde för befolkningen genom vår verksamhet	13
2.3.1 Mål: Vi erbjuder attraktiva arbetsplatser för medarbetare och chefer.....	13
2.3.2 Mål: Vi främjar samarbete, innovation och utveckling	14
3 Ekonomi	17
3.1 Ekonomiska mål	17
3.2 Ekonomiska ramar.....	18
4 Konsekvenser och riskbedömning	19

1 Inledning

Regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplan bygger på regionfullmäktiges fastställda regionplan för perioden 2026–2028, med dess långsiktiga målsättningar. Nämndens plan upprättas därefter för samma tidsperiod som regionplanen. För respektive målområde i regionplanen finns specifika mål angivna samt ekonomiska mål. Målnivåer för nämnden anges för tre år men med fokus på 2026. Planen följs löpande upp i delårs- och årsrapport samt i månadsvis dialog mellan nämnd och förvaltning.

1.1 Grunduppdraget

Regionala utvecklingsnämnden (RUN) ansvarar för Region Västernorrlands arbete med hållbar regional utveckling och det lagstadgade regionala utvecklingsansvaret. Reglementet för nämnden tydliggör.

Inom nämnden finns uppdrag rörande:

- folkbildning och de tre regionägda folkhögskolorna
- folkhälsa, med ett strategiskt regionalt fokus samt med uppdrag att verka stödjande i det interna arbetet inom Region Västernorrland
- infrastruktur, bredband och digitalisering
- kollektivtrafik inklusive hantering av kostnadsersättning för sjukresor
- kultur, konst och bibliotek samt litteraturfrämjande inom kultursamverkansmodellen
- miljö, energi och klimat, med ett strategiskt uppdrag att verka drivande och stödjande i det interna arbetet inom Region Västernorrland och med ett strategiskt regionalt uppdrag genom Energikontoret Västernorrland
- näringsliv, innovation och forskning inklusive stödgivning
- påverkansarbete och internationellt samarbete
- regional kompetensförsörjning
regional strategisk planering
- rumslig gestaltning och konst i Region Västernorrlands lokaler

Nämnden ansvarar för att budget upprättas och följs upp. Nämnden förfogar över regionanslag för uppdraget. Finansieringen är förstärkt genom olika statliga medel:

- anslag till regional kultur genom kultursamverkansmodellen
- anslag till regionala folkhögskolor
- projektmedel eller riktad finansiering genom erbjudanden om uppdrag från staten
- riktade statsbidrag inom god och nära vård för folkhälsoinsatser
- statligt förvaltningsanslag för det regionala utvecklingsuppdraget

Till detta ska planeringen för statliga medlen genom regionala infrastruktur- och transportplanen adderas, liksom anslag 1:1 för regionala utvecklingsåtgärder, och de konkurrensutsatta möjligheter som finns i de europeiska utvecklingsfonderna. Statsbidrag lämnas även för regional tågtrafik.

Nämnden har ett uppdrag att strategiskt rikta resurserna från staten och EU till målsättningar i den regionala utvecklingsstrategin. Viktiga verktyg för utvecklingsarbetet är projekt. Genom förvaltningen driver nämnden genom förvaltningen cirka 20 externt finansierade egna projekt, i varierande omfattning. I projekten undersöks nya uppdrag, kunskap stärks och resurser mobiliseras. Förvaltningen deltar dessutom i ett tiotal projekt vilka drivs av annan part. Nämnden har uppdrag att initiera och stödja arbetet med projektportföljen.

För att nå framgång med nämndens uppdrag förutsätts en strategisk och långsiktig intern samverkan mellan de uppdrag/politikområden som förvaltningen ansvarar för under regionala utvecklingsnämnden.

Region Västernorrland är huvudman för:

- Hola folkhögskola med Region Västernorrlands kursgård i Prästmon, Kramfors
- Ålsta folkhögskola med kursgård i Fränsta och med filial i Sundsvall
- Örnsköldsviks folkhögskola

Nämnden är skolstyrelse och ansvarar för att säkra förutsättningar för drift, fördelning av regionbidrag, förvaltning av tillgångar samt besluta om kursutbud.

Det regionala utvecklingsarbetet utgår från nationella strategin för hållbar regional utveckling, från regionala utvecklingsstrategin för Västernorrland 2020 – 2030 och det vilar på av nämnden beslutade styrande underliggande strategier och planer, exempelvis:

- Plan för en bättre kompetensförsörjning
- Plan för regional transportinfrastruktur Västernorrland
- Regional biblioteksplan Västernorrland
- Regional bredbandsstrategi Västernorrland
- Regional digital agenda Västernorrland
- Regional folkhögskoleplan för regiondrivna folkhögskolor i Västernorrland
- Regional kulturplan Västernorrland
- Regional tillgänglighetsstrategin för gods och människor Västernorrland
- Regionalt serviceprogram Västernorrland
- Regionalt trafikförsörjningsprogram Västernorrland
- Smart specialiseringsstrategi Västernorrland
- Strategisk plan under regionala utvecklingsstrategin

De flesta uppdragen till nämnden är långsiktiga och förutsätter lärande och uthållighet över tid. Löpande dialog och analys och uppföljning prioriteras för att avgöra om prioriteringar är relevanta.

1.2 Ägarstyrning och samverkan med andra organisationer

Nämndens löpande ägarstyrning

Nämnden ska löpande utveckla uppdrag som Region Västernorrland organiserat i annan association än förvaltning. Region Västernorrland är ägare av bolag, medlem i föreningar och förbund, och är stiftelsebildare. Nämnden ska säkerställa utveckling i enlighet med styrande dokument för respektive organisation. Nämnden ska ta en aktiv roll för medelsfördelning, beslut

om inriktning, direktiv med mera. Nämnden ansvarar för att engagemanget i bolaget, föreningen, förbundet eller stiftelsen följs upp och regelbundet utvärderas, och nämnden ska årligen pröva om driftsformen är den för ändamålet lämpligaste.

Samverkan med andra

Hur väl nämnden samverkar med andra aktörer; kommuner, organisationer, myndigheter, universitet med flera har avgörande betydelse för länets hållbara omställning och fortsatta utveckling. Fastställda samverkansstrukturer är prioriterade och ständiga förbättringar eftersträvas. Att utveckla samverkan kring aktuella utmaningar som kräver särskilt fokus i en period är prioriterat. Nämnden ska säkerställa att samverkan sker och att det förs en löpande dialog mellan Region Västernorrland och länets kommuner. Detta för att på bästa sätt hantera olika angelägenheter som är av vikt för länet. Formerna för detta ska prövas och utvecklas.

Intern samverkan

Nämnden eftersträvar god samverkan med övriga organisationen, Region Västernorrland, där mervärden kan skapas. Ett exempel är kring kompetensförsörjningsfrågor. Stärkt samverkan kring den nya miljöstrategin är prioriterad.

1.3 Inriktning för planperioden

Länets regionala utvecklingsstrategi vilken är aktualiserad och beslutad hösten 2025, vägleder nämndens arbete, liksom underliggande strategier och planer. Aktualiseringen innebar att en ny prioritering lades till: *Stärkt folkhälsoarbete för god och jämlik hälsa*, •skrivningar kring kompetensförsörjning justerades och betonades och skrivningar om samhällets robusthet förstärktes. I de delar som beskriver hållbarhet, tydliggörs än mer de tre hållbarhetsdimensionerna.

Nämnden ska säkerställa arbete inom Region Västernorrland i enlighet med ny miljöstrategi.

Riktlinjen för horisontella perspektiv ska beaktas vid planering, beslut, genomförande och uppföljning.

Samhällsomvandling i länet

I länet pågår stora etableringar av nya verksamheter samtidigt som investeringar görs i befintligt näringsliv. Det finns potential för ytterligare satsningar i den gröna omställningens tecken i länets alla kommuner. Samtidigt behöver robustheten och beredskapen i samhället förstärkas, något som både innebär utmaningar och möjligheter för länet. Alla delar av samhället påverkas och kommuner och region behöver satsa och ställa om, trots att förväntade ökade skatteintäkter kommer långt senare. Sammantaget präglas samhällsförändringarna av stor osäkerhet och en beredskap behövs för att tänka och agera bortom tidigare planer. Nämnden tar en aktiv roll i den pågående omvandlingen inom alla sina uppdrag.

Nämnden ska verka för ökad attraktion för länet genom satsningar på kultur, samverkan för bättre kompetensförsörjning och ett samordnat påverkansarbete är centrala prioriteringar som ökar förutsättningarna för samhällsomvandlingen.

Minskade offentliga resurser förutsätter gemensam mobilisering. Ökat och mer strategiskt nyttjande av möjligheter inom exempelvis Interreg, regionalfonden och socialfonden är viktiga verktyg för nämnden i genomförande av regional utvecklingsstrategi och nämndens plan.

Pågående utredning om hur framtidens regionala utvecklingspolitik och landsbygdspolitik ska utformas och inriktas kan påverka omfattningen och styrningen av det regionala utvecklingsansvaret. Nämnden ska aktivt följa utredningen och dess förslag, samt skapa beredskap för de förändringar som slutbetänkandet juni 2026 och dess efterföljande beslut kan innebära för verksamheten.

Folkhälsoarbetet är förutsättningsskapande för hållbar omställning och det regionala utvecklingsarbetet ger stärkt folkhälsa.

2 Målområden

2.1 Målområde 1: Ett attraktivt Västernorrland med hållbar utveckling

2.1.1 Mål: Region Västernorrland agerar som en sammanhållande kraft för en hållbar samhällsutveckling

Indikator - kvantitativ	Uppföljning	Utfall 2024	Målnivå 2026	Målnivå 2027	Målnivå 2028
Andel av regionala utvecklingsmedel 1:1 som utbetalts	Helår	105 %	100 %	100 %	100 %

Indikator - kvalitativ	Uppföljning
Utvecklad, funktionell samverkan med berörda aktörer enligt fastställda samverkansformer	Helår
Användningen av regionala utvecklingsmedel 1:1 sker på ett kostnadseffektiv och strategiskt hållbart sätt	Helår

Indikator 1: Utvecklad, funktionell samverkan med berörda aktörer enligt fastställda samverkansformer

TYP AV INDIKATOR: Kvalitativ (ja/delvis/nej)

UPPFÖLJNING: Samlad bedömning genom Regional utvecklingsdirektör (genom delårs- och årsrapportering).

BESKRIVNING INDIKATOR:

Region Västernorrland bidrar och skapar förutsättningar för ett sammanhängande och robust län, genom att utveckla det allt bredare regionala utvecklingsansvaret. I det regionala utvecklingsansvaret ingår ett antal fastställda samverkansformer, och indikatorn återger huruvida dessa samverkansformer fungerar funktionellt och ständigt utvecklas. Några av de aktuella samverkansformerna är följande:

- Regionala & Stora samverkansrådet
- Europaforum Norra Sverige
- Kulturforum
- Nya Ostkustbanan
- North Sweden European Office, NSEO
- Kvarkenrådet
- Regionala bredbandsgruppen
- Botniska korridoren & Mittstråket

Uppföljningspunkter är dels arenor/mötestillfällen som förutsättning för funktionell samverkan, dels resultat av samverkan såsom ställningstaganden som föregåtts av gemensamma dialoger och/eller gemensamma ställningstaganden som lett till faktiska beslut (gemensamma yttranden, påverkansinsatser etc., beroende på samverkansforum och syfte).

KÄLLA: Regional Utveckling återsrapportering (delår- och årsrapport), Protokoll samverkansformer

JÄMFÖRELSETAL: 2024: Ja

MÅLVÄRDE: Ja

Indikator 2: Användningen av regionala utvecklingsmedel 1:1 sker på ett kostnadseffektivt och strategiskt hållbart sätt

TYP AV INDIKATOR: Kvalitativ (ja/delvis/nej)

UPPFÖLJNING: Samlad bedömning genom Regional utvecklingsdirektör (genom årsrapportering).

BESKRIVNING INDIKATOR:

1:1-medlen hanteras inte genom RVN:s egen budget, dock innehar Region Västernorrland beslutsrätt för medlen. Utbetalningarna av 1:1-anslag är kopplade till NYPS ärendehanteringssystem, ett system som hanterar stöd inom det regionala utvecklingsområdet. Helårsbedömning grundar sig på uppföljningen av fattade beslut under året inom ramen för 1:1-anslaget (med fördelning mellan företags- och projektstöd), RVN:s redovisning till Tillväxtverket omfattar även utbetalningsnivå (utbetalning i förhållande till beslut). I Regionplanens indikator läggs särskilt fokus vid återförda medel, då denna ger viss signal och indikation kring en kostnadseffektiv användning/hantering av 1:1anslagen, då dessa visar på skillnad mellan beslutat och godkänt upparbetat belopp.

KÄLLA: Granskning av RVN:s rapportering till Tillväxtverket.

JÄMFÖRELSETAL: 2024: Ja

MÅLVÄRDE: Ja

Ett modigt regionalt ledarskap

I regionala utvecklingsstrategin lyfts det modiga regionala ledarskapet som avgörande för att realisera målsättningar i strategin. Här bidrar regionala utvecklingsnämnden till ett robust och sammanhängande län genom utveckling av det regionala utvecklingsansvaret. Det politiska ledarskapet för länet utgörs förutom av regionala utvecklingsnämnden, av regionala samverkansrådet och stora regionala samverkansrådet, arbetet i råden bereds i samverkan. Nämnden har ett angeläget koordinerande och drivande uppdrag och säkerställer flernivåsamverkan.

Samverkan

Hur väl nämnden samverkar med andra aktörer; kommuner, organisationer, myndigheter, universitet med flera har avgörande betydelse för länets hållbara omställning och fortsatta utveckling. Nämnden prioriterar därför övergripande samverkan om länets regionala utvecklingsstrategi 2020–2030 genom regionala och stora samverkansrådet. Nämnden medverkar i samarbeten Europaforum Norra Sverige, North Sweden European Office och Kvarkenrådet EGTS. Inom Kvarkenrådet verkar nämnden även genom beredningsgruppen för kultur och bildning.

Nämnden ska utveckla rollen i Conference of Peripheral Maritime Regions.

Nämnden är aktiv part i samverkan kring infrastruktur, som Botniska korridoren, Nya Ostkustbanan, partnerskapet Mittstråket, samarbetet Atlantbanan samt rådet för hållbar elförsörjning.

Nämnden ska samverka genom kultursamverkansmodellen, kultur i norr och genom det regionala kulturforumet.

Fokus ska läggas på att göra nämndens röst hörd på nationell och internationell nivå. Nämnden samverkar därför med de tre nordliga regionerna för kraftfullt påverkansarbete samt leder det gemensamma arbetet i länet. Utvecklad, funktionell samverkan med andra aktörer sker enligt fastställda samverkansformer, och i utmaningsdrivna sammanhang.

Stöd till företag och organisationer

Nämnden har en aktiv roll i att stötta företag, organisationer och individer som bidrar till länets utveckling. Genom en kostnadseffektiv och strategisk hållbar fördelning av riktade statliga medel och genom att verka via associationer skapar vi konkurrenskraft och attraktiva livsmiljöer för länets invånare. Statliga medel för regional tillväxt ska både prioritera förutsättningsskapande projekt och direkta företagsinvesteringar. Ambitionen ska alltid vara att skapa största möjliga nytta för länet samtidigt som hållbarhet inom alla tre dimensioner beaktas.

Stöd till och samverkan med civilsamhället

Nämnden ska genom sin anslagsbudget stärka arbetet med att involvera det civila samhället att nå regionplanens och nämndens ambitioner. Civilsamhällets aktörer är en viktig part i omställningen till ett hållbart samhälle.

Nämnden ska därför skapa förutsättningar för ett aktivt föreningsliv och en stark ideell sektor i Västernorrland. Det är avgörande för ett öppet och demokratiskt samhälle och bidrar till att skapa stärkt social gemenskap och livskvalitet.

Regional strategisk planering och infrastruktur

Samhällsomställningen påskyndar arbetet att utforma en regional roll inom regional fysisk planering fortsätter, delvis genom det länsgemensamma projektet *Hållbar samhällsomvandling*, dels genom regionala satsningar och nationell samverkan inom Tillväxtverkets regeringsuppdrag att erbjuda stöd om strategisk planering i det regionala utvecklingsarbetet. Uppdraget ger också ytterligare kraft, att tillsammans mellan de fyra nordliga regionerna, tydliggöra hur de rumsliga aspekterna av det regionala utvecklingsansvaret kan stärkas. Nämnden har en ledande roll i arbetet, vilket också inkluderar Plattform Norr- ett samarbete med Trafikverket och de nordliga regionerna i Sverige, Norge och Finland kring infrastruktur- och planeringsfrågor.

Nämnden ansvarar för att ta fram länsplan för regional transportinfrastruktur, som under 2026 ska fastställas för perioden 2026–2037. Nämndens ambition är att behålla den nuvarande planens inriktning på boendemiljö och hälsa samt att åtgärder relaterade till den gröna omställningen samt ny- och återindustrialisering för att främja investeringar och etableringar i Västernorrland särskilt ska beaktas.

Frågor om framtidens elförsörjning ökar i betydelse och *Rådet för hållbar elförsörjning* har en viktig roll för samordning inom området. Nämnden har ett samordnande ansvar för bredbandsutbyggnad i länet. Digital tillgänglighet och delaktighet är av stor vikt.

Konkurrenskraftigt näringsliv

Nämndens uppdrag är att bidra till att företag och entreprenörskap stärks, att nya företag etableras och att det finns tillgång till kapital för företagets behov. Konkurrenskraftigt näringsliv är en förutsättning för tillväxt. Genom satsningar på Almi Mitt och BizMaker samt övriga aktörer i stödsystemet så skapas god infrastruktur för tillväxt. Genom smart specialisering utvecklas näringslivets styrke- och utvecklingsområden vilket väntas leda till ett mer robust och innovativt näringsliv.

Ett långsiktigt hållbart Västernorrland

Nämnden ska säkerställa ett regionalt utvecklingsarbete som minskar den negativa påverkan på klimatet, inomregionala skillnader och stärker jämställdhetsarbetet i länet.

Hållbarhetsfrågan är angelägnare än någonsin, lokalt och globalt. Nämnden ska bidra till och skapa förutsättningar för ett hållbart län och en miljömässigt hållbar organisation. Hållbarhetsfrågan omfattar många områden där jämställd och jämlik hälsa, miljö, klimat, barnrätt och demokrati är några. För hållbarhet i alla dimensionen och omställning för en mer hållbar utveckling krävs nya arbetssätt, en uttalad hantering av målkonflikter samt prioritering av insatser. vilar på Agenda 2030, hållbar omställning är högt prioriterad och både jämställdhet och balans mellan stad och landsbygd är grundläggande principer i genomförandet.

Strategiskt arbete inom energiområdet

Nämnden ska verka för energieffektivisering och minskad klimatpåverkan i länet, genom eget arbete och tillsammans med aktörer i länet.

Utvecklingsarbetet drivs genom pågående projekt vid Energikontoret Västernorrland, och nya projekt ska undersökas i planperioden. Ett område att utveckla är exempelvis cirkulär ekonomi. Nämnden har förstärkt resurser för kontorets uppdrag, samt för ett energiarbete riktat mot näringslivet.

Ovanstående utvecklas i dialog vid förvaltningen för ett effektivt och samordnat arbetssätt under nämnden.

Kompetensförsörjning och livslångt lärande

Kompetensförsörjningen är en avgörande fråga för länets utveckling och konkurrenskraft, utifrån befolkningsutvecklingen, näringslivets rekryteringsbehov och utifrån planerade etableringar i länet. Detta betonades i aktualisering av regionala utvecklingsstrategin.

Nämndens uppdrag inom området utgår från lagstadgade uppdrag som bland annat innefattar matchning och dimensionering av utbildningar, regionala analyser och samordning av aktörer. Därutöver ska nämnden stärka strategisk ledning och ge förutsättningar för kraftsamling av insatser och resurser för näringsliv och offentliga verksamheters behov av kompetensförsörjning, kompetensomställning och livslångt lärande.

Kompetensförsörjningsfrågan är en bred fråga för nämnden och berör flera av dess uppdrag. Nämnden ska bidra i det regioninterna kompetensförsörjningsarbetet.

Region Västernorrlands folkhögskolor

Regionens folkhögskolor spelar en viktig roll för att utjämna utbildningsklyftor och höja bildningsnivån. Nämnden, tillika skolstyrelse, ska genom skolorna bidra till att flera har grundläggande behörighet från grundskola och gymnasium.

Nämnden ska stärka samverkan mellan folkhögskolorna i länet samt att utveckla yrkesutbildningar för att stärka regional kompetensförsörjning.

Nämnden ska fortsätta utvecklingen av verksamhet under somrarna för unga som varken arbetar eller studerar, bland annat genom samverkan med exempelvis samordningsförbunden.

Nämnden ska undersöka möjligheten att genom Erasmus utveckla internationella utbyten på europainivå. Nämnden ska tillsammans med Regionfastigheter undersöka möjligheterna att utveckla ändamålsenliga lokaler för Örnsköldsviks folkhögskola samt stärka skolsäkerheten på alla skolenheter.

Folkhögskolorna finansieras till största del av statsbidrag. Statens mål för folkbildningen vägleder nämnden.

Biblioteksutveckling i länet

Genom biblioteksutveckling har nämnden ett folkbildande uppdrag och verkar för livslångt lärande. Det demokratiska samhället främjas av tillgång till kunskap och fri åsiktsbildning, inte minst genom ökad digital delaktighet och läsfrämjande.

Studieförbunden i länet

Genom stödgivning till länets studieförbund har nämnden ett folkbildande uppdrag och verkar för livslångt lärande. Fördelning och uppföljning av stödet till studieförbunden ska, när det är möjligt, genomföras i förvaltning enligt Folkbildningsrådets modell för uppföljning.

Studieförbundens kvalitativa arbete återspeglar årligen till nämnd.

Forskning och utveckling

Nämnden ska verka för samverkan inom området forskning och innovation, bland annat genom överenskommelser om breddad samverkan med Mittuniversitetet.

Nämnden ska följa initiativ kring doktorandtjänst i samverkan med CERUM, Umeå universitet i syfte att följa länets utveckling. Nämnden kan ta ytterligare samordnade initiativ med andra högskolor, universitet och forskningsinstitut.

Nämnden ska följa satsningen på licentiatforskning inom folkhögskolorna.

Sammantaget ska nämnden säkerställa både bredd och spets som stärker såväl näringsliv som offentliga organisationer. Ambitionen är att i högre grad samverka i utvecklingsprojekt. Nämnden ska främja samarbeten som bidrar till att universitetet, högskolor, yrkeshögskolor och forskningsinstitut blir motorer för länets hållbara utveckling.

Ett attraktivt Västernorrland för invånare och besökare

Nämnden ska verka för en växande region med attraktiva, livskraftiga städer och landsbygder. Västernorrland har mycket att erbjuda invånare och besökare. Platsens attraktivitet ska stärkas genom det regionala utvecklingsarbetet. Attraktivitet styrs av fysiska förutsättningar och service, men även av attityder och kultur. Attraktivitet har betydelse för investeringar och etableringar som planeras i länet. Genom ökad samverkan och tillgänglighet ska nämnden verka för starka destinationer för besökare och invånare. Ett samarbete med länets destinationsbolag är centralt. Nämnden har uppdrag inom omvärldsbevakning, kompetensförsörjning, samordning, analys och hållbarhet inom besöksnäringen.

Möjligheten till delaktighet i det lokala samhället bidrar också till platsens attraktivitet. En attraktiv livsmiljö för invånare och besökare kan bidra till att locka nya invånare till länet. Nämnden ska verka för att skapa förutsättningar för delaktighet, ett aktivt friluftsliv och skapa förutsättningar för våra unga att göra medvetna val och vara delaktiga i att länet fortsätter utvecklas hållbart.

Nämnden ska verka för att kultur med bredd, spets och relevans utvecklas som görs tillgänglig i hela länet och stärka kulturens roll i samhällsomvandlingen. Nämnden har ansvar för att främja utvecklingen av kulturen genom kultursamverkansmodellen med ett särskilt ansvar för de kulturområden som bedrivs i förvaltning. De regionala planerna inom kultur, kulturarv, bibliotek och folkhögskola ska genomföras. Nämnden ska verka för samverkan mellan olika aktörer och politikområden, då det är viktigt för att nå målsättningarna i planerna. Nämnden ska främja initiativ som utvecklar kulturella och kreativa branscher samt verkar för att öka möjligheterna till konstnärlig utbildning i länet.

Regional kollektivtrafik

Ett attraktivt län förutsätter väl fungerande kollektivtrafik. Nämnden ska säkerställa ett funktionellt och sammanhållet kollektivtrafiksystem genom samlad strategisk styrning i länet. Utgångsläget är ett hållbart resande med resenären i fokus. Detta ger möjligheter för människor att bo i, verka i och besöka hela Västernorrland, och det möjliggör arbetspendling mellan orter i länet och över länsgränser, samt bidrar till att företag kan etablera och/eller utveckla sina verksamheter i länet. En utvecklad kollektivtrafik ger positiva effekter på folkhälsan.

Stommen i den regionala kollektivtrafiken utgörs av tågen, busstrafiken kompletterar. Nämnden ska verka för utvecklad och utbyggd järnväg. Att investera i fler och nya fordon är en prioritering för regionen och därmed nämnden. Utvecklingen bör i första hand ske inom det utpekade grundutbudet; kusttrafiken mellan Sundsvall-Umeå och på Mittbanan mellan Sundsvall-Ånge-Östersund.

Under planperioden utvecklas arbetet rörande nämndens uppdrag för regional kollektivtrafik genom den nya kollektivtrafikberedningen under nämnden.

Resekostnadsersättningar för sjukresa

Nämnden ansvarar för Region Västernorrlands arbete genom Lag (1991:419) om resekostnadsersättning vid sjukresor.

Fortsatt ska nämnden verka för till en hög nivå av samordning av sjukresor samt att en större andel sjukresor utförs med kollektivtrafiken, vilket är kostnadsfritt för alla invånare.

Nämnden vill utveckla och införa digitala färdbevis både för resor inom och utom länet. Detta för att öka tillgängligheten för invånare samt för att effektivisera administrationen.

Under planperioden kan förändringar i hälso- och sjukvårdens struktur komma att påverka nämndens uppdrag. Detta ska särskilt följas genom befintlig samverkansyta mellan regionens förvaltningar.

2.1.2 Mål: Vi främjar förutsättningarna för god och jämlik folkhälsa i Västernorrland

Indikator - kvalitativ	Uppföljning
En länsgemensam inriktning för ett stärkt folkhälsoarbete antas och etableras i länet.	Helår
Fördelningen av projektstöd för jämlik hälsa främjar strategiskt hållbara projekt	Helår

Hälsa – en mänsklig rättighet

Nämnden ska verka för god och jämlik folkhälsa och systematiskt följa och rapportera befolkningens hälsoläge. Genom strategiska vägval och samarbeten stärker nämnden förutsättningarna för västernorränningarnas hälsa och motverkar oacceptabla hälsoskillnader.

Nämnden ansvarar för att utveckla folkhälsoarbetet, regionalt och genom samverkan inom organisationen. Nämndens arbete är en del av genomförandet av de svenska folkhälsomålen, samt av regionala utvecklingsstrategin. Investeringar i folkhälsoarbete utgör en långsiktigt hållbar och samhällsekonomiskt effektiv strategi, som bidrar till minskade vård- och omsorgskostnader, ökad arbetsförmåga i befolkningen samt främjar social och ekonomisk jämlikhet.

För att folkhälsoinsatserna ska bidra till det uppsatta målet krävs åtgärder som riktas till hela befolkningen och samtidigt tar hänsyn till behov i mer utsatta grupper. Insatserna ska underlätta för alla individer att göra goda val, agera på sätt som värnar hälsan samt förebygga ohälsa. Särskilt fokus ska ges barns rätt till goda uppväxtvillkor för att främja psykisk och fysisk hälsa, innan utmaningarna blivit för stora. Nämnden ska öka möjligheten för alla barn att få växa upp och delta i samhället på lika villkor.

Nämndens arbete för att tydliggöra regionens strategiska inriktning inom folkhälsoområdet går in i en ny fas när en länsstrategi för folkhälsa antas i länet. Nämndens roll som samordnade aktör för det strategiska folkhälsoarbetet i länet ska bli tydlig, och arbetet sker i nära samarbete med externa aktörer.

Delar av folkhälsoarbetet bedrivs inom regionens hälso- och sjukvård, samverkan internt är fortsatt viktigt och vägleds av intern strategi för folkhälsa.

Kultur och utbildning – viktiga faktorer för hälsa

Nämndens många uppdrag har bäring på folkhälsa. Delar av folkhälsoarbetet sker genom folkhögskolorna, vilka gör det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang för att delta i samhällsutvecklingen. Nämnden ska möjliggöra ett livslångt lärande med flexibla lärandeformer i en om värld med snabb förändringstakt, detta ska leda till högre utbildningsnivå i länet, vilket har samband med en förbättrad hälsa.

Kultur är viktig för hälsan. Nämnden ska vara en drivande part i samfinansierade kulturverksamheter för att stärka möjligheterna att uppleva olika kulturyttringar och eget skapande med fokus på barn, unga och äldre. Nämndens insatser ska leda till förbättrad fysisk och psykisk hälsa samt ökad social inkludering och samhörighet. Den regionala kulturplanen är utgångspunkt för länets aktörer att skapa möjligheter att uppleva, och delta i regional kulturverksamhet.

God och nära vård – ett sätt att minska ojämlikheter i hälsa

Inom ramen för riktade statsbidrag ser nämnden vikten av att stötta och identifiera insatser för hälsofrämjande insatser i linje med nämndens prioriteringar.

2.2 Målområde 2: Region Västernorrland utvecklar arbetet för en god, jämlik och nära vård

Regionala utvecklingsnämnden har inte angett några indikatorer under detta målområde. De flesta uppdragen till regionala utvecklingsnämnden är dock och i någon mån förutsättningsskapande för starkt folkhälsa och för en god, jämlik och nära vård.

2.3 Målområde 3: Vi skapar mervärde för befolkningen genom vår verksamhet

2.3.1 Mål: Vi erbjuder attraktiva arbetsplatser för medarbetare och chefer

Indikator - kvalitativ	Uppföljning
Utveckla dialog mellan nämnd och förvaltning vid nämndens möte i enlighet med styrmodellen.	Helår

Attraktiv arbetsmiljö

Region Västernorrlands verksamheter ska bedrivas hållbart. Hållbart medarbetarskap innebär att medarbetarna ges förutsättningar för god arbetsmiljö och för delaktighet i arbetet. Nämnden ska fortsatt verka för en arbetsmiljö med bra villkor; arbetsglädje, delaktighet, trygghet, möjlighet att ta ansvar och samtidigt en rimlig och förutsägbar arbetsbörda.

Nämnden ska verka för utvecklad dialog med förvaltningen vid nämndens möte i enlighet med styrmodellen.

Nämnden ska ge förvaltningen förutsättningar att utveckla ledarskapet och ledarskapskulturen för ett gott och närvarande ledarskap, med tydligt samverkansfokus för en jämställd och jämlik arbetsplats. Nämnden ska säkerställa att de styrande dokument inom området efterlevs.

Kompetensutveckling och kompetensförsörjning

Nämnden ska säkerställa, på kort och lång sikt, att förvaltningen har de kompetenser som behövs för nämndens verksamhetsområden. Nämnden ska genom förvaltningen erbjuda utvecklings- och karriärmöjligheter samt en lärande miljö med möjlighet till kompetensutveckling och forskning; i samverkan med andra, inte minst norra regionens lärosäten.

Folkhögskolornas kursgårdar är viktiga för satsningar, intern och externt.

Nämnden ska verka för att säkerställ att nödvändig kompetens finns i regionen – nu och i framtiden - genom egna åtgärder och i samarbete med andra.

2.3.2 Mål: Vi främjar samarbete, innovation och utveckling

Indikator - kvalitativ	Uppföljning
Ägarstyrning genomförs i enlighet med styrande dokument för området	Helår

Indikator - kvalitativ	Uppföljning
Genomförda insatser för att organisationen ska vara i linje med den beslutade klimatbudgeten.	Helår

Samskapande som möjliggörare

Nämnden ska säkerställa en kultur för lärande och utveckla intentionen kring regionens styrmodell med utgångspunkt tillit och kunskap. Nämnden ska stärka förvaltningens förmåga att bedriva strukturerat kvalitets- och förbättringsarbete för att hitta hållbara, behovsanpassade och effektiva lösningar på problem, med fokus på att ge verksamheter utrymme och ansvar för sitt utvecklingsarbete.

Nämnden ska stärka samskapandet internt och externt, genom att invånare och medarbetare involveras i nytänkande, innovation och utveckling. Det ska leda till stärkta möjligheter att möta problem och utmaningar i en komplex omvärld.

Nämnden ska verka för att ägarstyrning genomförs i enlighet med styrande dokument för området.

Effektiva processer

Nämnden ska verka för att verksamheten bedrivs effektivt och med kvalitet, så väl genom förvaltning som genom associationer.

Nämnden ansvarar för utveckling av alla samfinansierade verksamheter inom nämndens ansvarsområden. Detta ska nämnden göra genom dialoger, direktiv, fördelning av anslag och uppföljning av resultat samt förslag till förändringar. Det är prioriterat att löpande följa upp att verksamheterna bedrivs effektivt och med god måluppfyllelse.

Arbetet ska göras med inriktning mot ständiga förbättringar avseende process för anslagsbudget och rutiner för stödgivning.

Nämnden ska vidare säkerställa en struktur för att upptäcka, beivra och förebygga alla typer av brott eller oriktigheter, som exempelvis korruption, jäv, välfärdsbrott, olämpligt beteende, kriminalitet, fusk, oegentligheter eller kringgående av bestämmelser.

Tillsammans med förvaltningen arbetar nämnden med ständiga förbättringar vad gäller nämndens möten; beredning, innehåll och kunskapsutveckling.

Förvaltningens organisation prövas årligen i förhållande till uppdrag och resurser.

Beskrivna satsningar på verksamhetsnära forskning förväntas bidra till innovation och utveckling.

Civil beredskap

Nämnden ska säkerställa förvaltningens möjligheter för ett aktivt arbete inom civilförsvarsorganisationen, och arbetet ska följas upp. Genom arbetet fokuseras näringslivsaspekter, kollektivtrafik och kultur samt kulturarv.

Ökade möjligheter att söka EU-medel till robusthets- och beredskapsfrågor ska tillvaratas.

Ny teknik och digitalisering

Nämnden ska verka främjande för digital utveckling och fler digitala tjänster, i egna uppdrag under nämnden och om möjligt genom associationerna.

Folkhögskolornas utveckling ska särskilt stärkas.

Nämnden ska arbeta för att motverka det digitala utanförskapet.

Området är en viktig princip i länets utvecklingsstrategi och underliggande planer styr nämndens engagemang.

Miljö- och hållbarhetsarbete inom organisationen

Nämnden har ett omfattande ansvar för att stödja organisationens arbete inom miljöområdet som numera är en del av ordinarie plan- och budgetprocess. Detta innebär att samtliga nämnder och förvaltningar har ett ansvar för planering och resurssättning, samt uppföljning av miljöarbetet.

Nämnden ska säkerställa relevant och systematisk styrning och uppföljning av miljö- och hållbarhetsarbetet. Nämndens roll är att verka stödjande och genom uppföljning föreslå åtgärder för att nå målsättningar.

Nämnden ska därför säkerställa ett gott stöd till organisationen för att påskynda och nå framgång i miljöarbetet som utgår från dels miljöpolicy, dels miljöstrategi. Att främja biologisk mångfald är ett delvis nytt område som ska utvecklas.

Nämnden ansvarar vidare för det interna miljöledningssystemet för ständiga förbättringar. Att genomföra insatser för att nå regionens klimatbudget och säkra finansiering för genomförandet är prioriterat.

Satsningar för att stödja organisationen samt påskynda och stärka länet i den hållbara omställningen prioriteras, där både arbete med befintliga resurser samt externa medel undersöks och nyttjas.

Hållbar resursanvändning - att begränsa klimatpåverkan

Prioriteringar för samtliga nämnder är att utveckla en mer effektiv och cirkulär resursanvändning med strävan mot klimatneutralitet, med bland annat inköp och upphandlingar som nyckelverktyg. I fokus finns att fasa ut fossila bränslen för både egna och köpta resor och transporter.

Att verka för ett hållbart byggande och en hållbar fastighetsförvaltning är ett fokusområde inom Region Västernorrland. Nämndens roll i detta är att stärka och utveckla fastighetsorganisationen med ökade resurser och kompetens.

Nämnden ska möjliggöra kompetenshöjande insatser och påverkansarbete som resulterar i minskad användning av produkter som kan ha en negativ påverkan på hälsa och miljö. Arbetet

ska ge ständiga förbättringar, i hela kedjan från upphandling till användning och kassation, både inom organisationen och i leverantörssamverkan.

För dem inom nämndens ansvarsområde som hanterar livsmedel ingår att dimensionera produktionen för att minimera svinn och att upphandla för att möjliggöra för fler lokala producenter.

Inom nämndens ansvarsområde ingår också stöd för att hantera matavfallet på rätt sätt inom hela organisationen.

Nämnden ska följa upp så att genomförda insatser för att organisationen ska vara i linje med den beslutade klimatbudgeten

Samverkan i länet

Under planperioden vill nämnden undersöka möjligheter till samarbeten genom projekt i länet eller med andra regioner.

3 Ekonomi

Grunden för verksamhet i Region Västernorrland är det som i kommunallagen benämns *god ekonomisk hushållning*. Det innebär att det ur ett finansiellt perspektiv krävs att Region Västernorrland har kostnadseffektiva verksamheter som hushållar med tillgängliga resurser samt har en god framförhållning i ekonomin.

Regionbidrag och andra resurser

De anvisade resurserna till nämnden i form av regionbidrag är i delar mer begränsade än de politiska målen. Enligt budgetanvisningar om ram för 2026 uppgår regionbidraget till 519,1 miljoner kronor. För att täcka övriga behov krävs extern intäktsfinansiering. Finansieringsgapet täcks i första hand av statsbidrag till folkbildning och kultur, samt av särskilda medel inom tillväxtområdet. Utvecklingskostnader täcks av projektmedel. Det är viktigt att säkerställa förutsättningarna för extern finansiering. Ett påverkansarbete är av betydelse för planperioden.

Regionala utvecklingsnämnden föreslog genom en framställan regionfullmäktige att besluta om en ramutökning om 15,0 miljoner kronor, från och med 2024, för nämnden att stärka Västernorrlands attraktivitet och skapa kapacitet i den gröna ny-industrialiseringen.

Samägda- och samfinansierade verksamheter

De verksamheter som Region Västernorrland driver i annan association än förvaltning har stora årliga anslag vilka ska rymmas inom resursramarna. Hos associationerna finns generellt önskemål om utökade ramar, för utvecklingsområden och för delar i verksamheten som uppfattas eftersatta, men även till drift och hyror.

Alla verksamheter som bedrivs både inom förvaltningen och i annan organisering ska arbeta aktivt för en ekonomi i balans över tid samt öka graden av extern finansiering. Genom dialog och direktiv med mera, verkar nämnden för detta.

Kostnadseffektivitet prioriteras

Samverkan med andra aktörer i länet är prioriterad, det möjliggör stärkt drifts- och utvecklingskapacitet vilket ger ökad kostnadseffektivitet. Extern finansiering genom projekt är prioriterad inom all verksamhet där det finns utvecklingsbehov. Nämndens möjligheter att växla upp regionbidraget med statliga medel ses som extra angeläget för att klara det breda hållbara regionala utvecklingsansvaret.

Ekonomiska mål

Nämndens mål är att ha en ekonomi i balans över tid. För att nå målet behövs långsiktig planering, och ett arbete att säkra extern finansiering.

3.1 Ekonomiska mål

Region Västernorrlands övergripande finansiella mål är en ekonomi i balans över tid, vilket innebär att varje nämnd ska hålla givna ekonomiska ramar samt arbeta för kostnadseffektivitet.

3.2 Ekonomiska ramar

Budgetförutsättningarna för regionens olika nämnder presenteras i maj året innan budgetåret och bygger på den regionplan som har antagits av regionfullmäktige i april. Där framgår de ekonomiska ramarna som gäller för respektive nämnd och vilka åtaganden varje nämnd tilldelats. Utifrån dessa budgetförutsättningar har nämnden lagt sin verksamhetsplan med tillhörande budget. Tilläggsbudget och om disponeringar mellan ramområden kan bli aktuella efter det att budgetförutsättningarna beslutas men då kräver de politiska beslut.

Ramområde	Ram 2025	Ram 2026	Ram 2027	Ram 2028
Regional utveckling, <i>miljoner kronor</i>	518,7	519,1	534,7	551,8

4 Konsekvenser och riskbedömning

Ledarskapet

För omställning och samhällsutveckling krävs att nämnden ständigt värderar vilka insatser som ska prioriteras och vilka samarbeten som är verkningsfulla.

Arbetet i regionala samverkansrådet behöver breddas, målkonflikter kan uppstå och prioriteringar kan komma att krävas. Det ställer krav på modigt ledarskap på många nivåer och i flera sammanhang.

Ekonomi

Nämnden behöver säkerställa förvaltningens långsiktiga finansiering för effektivt, framgångsrikt och hållbart regionalt utvecklingsarbete, genom regionanslag och extern finansiering. Utmaningar finns inom folkbildningen och kultursamverkansmodellen samt kring medel i kommande programperiod inom EU. I den påbörjade utredningen om regionalt utvecklingsarbetet kan det antas att fördelningsmodeller kommer att utredas.

Organiseringen

Nämnden behöver löpande pröva vilka driftsformer som är bäst avseende politikområde inom nämndens uppdrag, och i rådande samtid. Idag utgör anslagsbudgeten cirka 80 procent av regionanslaget, vilket förutsätter annan styrning än direkt under nämnden eller i en linjeorganisation.

Klimatet

Den globala uppvärmningen måste begränsas och resursanvändningen minskas för att skapa förutsättningar för hållbar utveckling. Risk föreligger att tillräckliga resurser inte avsätts för att nämnden ska nå miljö- och klimatmål, målsättningar i regionala utvecklingsstrategin samt för att kunna ta ett större ansvar, i ett globalt perspektiv. Klimatförändringarna i Västernorrland kommer att medföra negativa konsekvenser kopplat till mer extrema väderförhållanden.

Civila beredskapen

Oron i omvärlden ökar. Inom regionala utvecklingsnämndens uppdrag behöver oron beaktas, och beredskap behöver stärkas. Civil beredskap är ett samlingsnamn för krisberedskap och civilt försvar. Ytterst syftar den civila beredskapen till att förbereda för alla slags samhällsstörningar som riskerar att skada samhället. Samhällets robusthet behöver förstärkas.

Demografin

Länet ser en dramatisk förändring i befolkningens sammansättning. Samtidigt som andelen äldre ökat, har antalet i yrkesverksam ålder minskat, försörjningsbördan för de yrkesverksamma har skjutit i höjden. Läget påverkar all skattefinansierad verksamhet och förutsättningar för utveckling, och skapar utmaningarna med matchningen på arbetsmarknaden, något som ses som alltmer akut.

Folkhälsan

I Folkhälsorapport 2025 framgår att den självskattade hälsan är lägre i Västernorrland än i riket och att kvinnor har lägre självskattad hälsa än män. Övervikt och fetma i den vuxna befolkningen fortsätter att öka i länet och ligger högre än riket. Den psykiska ohälsan ökar hos

ungdomar och hos unga kvinnor. Rapporten visar på samband mellan lägre socioekonomisk position och sämre hälsa hos individen.

Kompetensförsörjningen

Även om matchningen bland anställda ökat i länet något och arbetslösheten i länet ligger under riket i stort, så är utmaningen stor. Arbetskraftsdeltagande hos utrikesfödda är fortfarande långt under inrikes födda. Bristen på kompetens inom privat och offentlig sektor kommer att öka, vilket gör kompetensförsörjningen och matchning på arbetsmarknaden till en stor utmaning.

Det pågår ett omfattande arbete med att locka etableringar till regionen. Några är redan beslutade medan andra är att vänta. Även om det är positivt för länet kan nämnden räkna med utmaningar, både i att behålla befintlig kompetens och att få tillgång till ny kompetens.

Digitaliseringen

Digitalisering är avgörande för att klara välfärdsuppdragen, och en viktig princip för att nå ambitioner i regionala utvecklingsstrategin. Det är av betydelse att nämnden driver utveckling inom detta område, där AI kan vara ett verktyg.